

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO, TEOLOGIAN OSASTO

Läntisen teologian pääsykoe 3.6.2013

Ortodoksisen teologian pääsykoe 3.6.2013

Aineistokoe klo 13.00 - 14.50

Aineisto on sama läntiseen teologiaan ja ortodoksiseen teologiaan hakeville

Pentti Lempiäinen (2004): Pyhät toimitukset. 4. painos. Helsinki: Kirjapaja, s. 20–21.

Kasteen merkitys

Kaste on sisällöltään kirkollisista toimituksista rikkain. Jo Uudessa testamentissa sen merkitys nähdään moninaisena. Kyseessä ei ole pelkkä vertauskuvallinen seremonia, vaan todellinen pelastustapahtuma, jossa tulevat esille erityisesti seuraavat asiat:

- (1) Kaste liittää kristilliseen seurakuntaan. Se on ovi Kristuksen kirkkoon, kuten ympärileikkaus oli pääsy vanhan liiton ja Jumalan kansan jäsenyyteen (Kol. 2:11, Ef. 2:11). Seurakunta syntyi helluntaina, kun Pietarin puheen jälkeen ”piston sydämessään tunteneet” noin 3 000 ihmistä kastettiin. Kristillisen uskon levitessä myös uudet seurakunnat saivat alkunsa uskoon tulleiden kastamisesta. Näin syntynyttä uskovien yhteyttä kuvataan monin vertauskuvin. Niinpä Efesolaiskirje vertaa seurakuntaa perheeseen. Kuten lapsi syntyy maalliseen kotiin, samoin ihminen kasteessa syntyy jäseneksi Jumalan perheeseen, seurakuntaan. Yhteysajatusta ilmentää voimakkaasti myös sanonta, että seurakunta on Kristuksen ruumis (1. Kor. 12:12–27, Ef. 2:19, 4:4, 12).
- (2) Tullessaan kasteessa Jumalan lapseksi ihminen siirtyy uuteen valtapiiriin, pimeyden vallasta Kristukselle kuuluvaksi, hänen omaisuudekseen (Kol. 1:13; 2. Kor. 1:22). Siksi kaste toimitettiin Jeesuksen nimeen.
- (3) Kaste tekee osalliseksi syntien anteeksisaamisesta, kuten Pietari lausui helluntaipuheessaan (Ap. t. 2:38). Se merkitsee Kristuksen pelastustyön hyväksi lukemista ja omistamista, ihmisen vanhurskauttamista (1. Kor. 6:11). Kysymys on Kristuksen hankkiman pelastuksen realisoimisesta nykyhetkessä. Tätä kuvaa sanonta, että kaste on Kristuksen kuolemaan kastamista (Room. 6:3) ja Kristuksen päällensä pukemista (1. Kor. 6:11). Kuten Kristus kuoli ja nousi kuolleista, samoin kasteessa ihminen synteineen ristiinnaulitaan ja tilalle nousee uusi ihminen (Room. 6:4, Kol. 2:11–13).

- (4) Helluntaipuheessaan Pietari kytki yhteen kasteen ja Pyhän Hengen saamisen. Pyhä Henki toimii tosin muutenkin kuin kasteessa, mutta hän toimii myös siinä. Ihminen uudestisyntyy ”vedestä ja Hengestä” (Joh. 3:3–6, vrt. myös Tiit. 3:3–7), ja Henki liittää meidät yhteen (1. Kor. 12:13). Kaste, joka ei tee ihmistä osalliseksi Pyhästä Hengestä, on vain Johanneksen kaste, kehoitus ja lupaus parannukseen (Ap. t. 19:1–7, vrt. myös Ap. t. 8:16). Kristillinen kaste on enemmän.
- (5) Kasteeseen sisältyy lahjan ohella velvoitus. Kastettu on kutsuttu kuuliaisuuteen Herraansa kohtaan. Tämä näkyy jo siinä, että Jeesuksen kaste – hänen kuuliaisuudenlupauksensa – on kristillisen kasteen esikuva. Palvelija ei ole tässä Herraansa suurempi (Joh. 13:6). Kaste on alku uuteen elämään, opetuslapsiksi kastamista, vihkimys maallikkoapostolaattiin. Kastettujen tulee kasvaa noudattamaan kaikkea, mitä Jeesus on käskenyt opetuslastensa noudattaa (Matt. 28:19–20). Siihen sisältyy myös uuden elämäntavan vaatimus (koko Room. 6 sekä 13:12–14, Efesolaiskirjeen luvut 4–5).
- (6) Kuten Kristus kuollessaan kertakaikkisesti kuoli eroon synnistä (Room. 6:10), samoin ihminen kastetaan vain kerran. Seuraava sen veroinen tapahtuma on vasta ylösnousemus kuolleista (Room. 6:5,8). Kasteessa tulee pelastuksen koko täyteys ihmisen omaksi. ”Me tunnustamme yhden kasteen syntien anteeksiantamiseksi” (vrt myös Ef. 4:5).
- (7) Ihminen voi ”ottaa kasteen” (Ap. t. 2:38) tai pyytää sitä (Ap. t. 8:36–38). Aina ei Uuden testamentin kertomuksista ilmene, oliko kastettu itse sitä pyytänyt. Emme tiedä, kuka teki aloitteen, kun Paavali kastoi purppuranmyyjä Lyydian ja Filipin vanginvartijan perheet (Ap. t. 10:47–48). Kun Pietari Korneliuksen talossa ”käski kastaa” paikalla olijat, vaikuttaa siltä, että aloite tuli apostolien taholta (Ap. t. 10:47–48). Luonnollisesti tällöinkin tarvittiin asianomaisten suostumus. Tämä ilmenee myös Paavalin kuvatessa omaa kääntymistään. Hänelle sanottiin: ”Anna kastaa itsesi ja pestä syntisi pois” (Ap. t. 22:16). Perheiden kasteissa jää epäselväksi, kysyttiinkö vaimolta, lapsilta ja palvelusväeltä mitään vai riittikö perheenpään ratkaisu.

Matti Sidoroff (1997): Kaste. Teoksessa Kaste ja katumus. Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvosto 1977. Kuopio. 3–30.

Eksorkismit eli manaukset ovat nykyajan ihmiselle vaikeasti käsitettävä asia. Ja kun niitä ei ymmärretä, ei niitä useinkaan kastetoimitukseen valmistauduttaessa lueta, tai niistä luetaan niin vähän kuin mahdollista.

Eksorkismissa on kysymys pahan hengen poisajamisesta. Mutta kasteen yhteydessä tämä tuntuu nykyajan modernista ihmisestä loukkaavalta tai ainakin vastenmieliseltä. Miten suloisessa vastasyntyneessä pienokaisessa voi olla paha henki? Kun näin sanotaan, pienokaisen vanhemmat varmasti loukkaantuvat!

Kuitenkin juuri tässä Kirkko tuo esille perustuvaa laatua olevan maailmankatsomuksensa. Tämä maailma on pahan vallassa. Pahalla hengellä on ote kaikkeen, mitä tässä maailmassa on tai mikä tähän maailmaan tulee. Kun tiede, erityisesti luonnontiede, on kehittynyt, monet ennen pahojen henkien tilille pannut asiat on opittu tajuttavasti selvittämään. Tämä on horjuttanut uskoa henkimaailmaan yleensä. Pahaa

henkeä ei enää oteta vakavasti, mutta samalla on tullut yhtä kyseenalaiseksi myös usko hyviin henkiin, Jumalaankin.

Eksorkismien lukemisen kautta me liitymme siihen kosmiseen henkien taisteluun, jota on käyty siitä lähtien, kun korkeimmaksi luotu, valon kantajaksi nimitetty enkeli lankesi ja muuttui pimeyden ruhtinaaksi. Tämä nimitys on hyvin kuvaava: pimeyden ruhtinas ja kaikki sen alaiset pahat henget pyrkivät toimimaan näkymättömissä. Niillä on parhaimmat toimintaedellytykset juuri silloin, kun niiden olemassaoloon ei ollenkaan uskota. Ihmisen epäuskon suojassa niillä on vapaa toimintakenttä.

Kirkko ei ole unohtanut tätä taistelua, jossa kysymys on koko maailman ja erityisesti ihmissielun hallinnasta. Kristus, Kirkon Herra, on voittanut tämän taistelun Golgatalla, ja hänen nimensä on ase ja suojarahustus, jonka avulla jokainen tähän nimeen turvautuva voi menestyksekkäästi taistella pahaa vastaan.

Saatanasta luopuminen ja Kristukseen liittyminen ovat saman asian kaksi eri puolta. Ihmisen on määriteltävä kantansa Jumalan ja pahan hengen välisessä taistelussa. On tehtävä ”ota tai jätä” -valinta. Kompromissin mahdollisuutta ei ole. Kannanmäärittelyn on oltava ehdottomasti henkilökohtainen. Mutta kun sylilapsi, jollaisia kastettavat nykyään useimmiten ovat, ei tietoisesti kykene määrittelemään kantaansa, on hänen kumminsa kannettava koko vastuu. Hän on lapsen henkilökohtainen takuumies.

Seuraava Euhologionin ote kastetoimitukseen valmistautumisen kohdalta sisältää kysymykset ja mallivastaukset, jotka ovat ihmisen koko elämän tärkeimmät:

Pappi: Luovutko kiusaajasta ja kaikista hänen toimistaan ja sanansaattajistaan, kaikesta hänen palvelemisestaan ja korskeudestaan?

Kastettava – tai kummi, kun on kysymyksessä pikkulapsi tai kieltä ymmärtämätön muukalainen – vastaa: Luovun.

Sitten pappi taas kysyy kastettavalta: Oletko luopunut kiusaajasta?

Kastettava tai kummi: Olen luopunut.

Kun tämä on toistettu kolmesti, pappi sanoo kastettavalle: Puhalla häntä kohti ja osoita halveksuntasi.

Kun tämä on suoritettu, pappi kääntää kastettavan kohti itää ja sanoo tälle kolmesti: Oletko Kristuksen puolella?

Kastettava tai kummi: Olen.

Kun tämäkin on toistettu kolmesti, pappi kysyy: Oletko asettunut Kristuksen puolelle?

Kastettava tai kummi: Olen.

Pappi kysyy edelleen: Uskotko Häneen?

Kastettava tai kummi vastaa: Uskon Häneen Kuninkaana ja Jumalana, ja lausuu sitten uskontunnustuksen.

Baptism of a child: prayers (Evangelical Lutheran Church of Finland)

http://www.evl.fi/kirkkokasikirja/eng/kasteA_e.pdf [10.5.2013]

1. Almighty God,
you let your grace flood over us in baptism;
you release us from the power of sin, death and evil
and join us to Christ.

We pray:

grant your Holy Spirit to this child
who has been blessed with the sign of salvation.
Help him/her to believe in you,
live as your child,
and one day stand before your throne.
Hear us for the sake of our Savior Jesus Christ.

2. God, our heavenly Father,
we praise you for the gift of life.
In baptism you give us your gifts of grace and love.
Take this child who has been blessed
with the sign of the cross to be your own.
Let the reconciling work of your Son Jesus Christ
be his/her safeguard and refuge.
Let your Holy Spirit live in this child
to make him/her grow in faith and love.
Hear us for the sake of Jesus Christ.

3. Almighty God,
We give you thanks for this child.
We thank you for the gift you gave by creating him/her.
We thank you for the future and hope that you will give to him/her.
We thank you because the kingdom of heaven belongs to children.
In baptism you take us in your care and join us in your church;
you guide us with your Holy Spirit and your word.
Let this child partake of all the gifts of salvation
and grow as a disciple of Jesus Christ.
Uphold him/her with your power
and preserve him/her in faith to inherit eternal life.
This we pray in the name of our Lord Jesus Christ.

4. Gracious God, our heavenly Father,
we thank you for the gift of baptism.
In Jesus' name it washes away our sins,
and here your Holy Spirit gives us new birth,
so we thank you and we pray:
take this child in holy baptism to live in contact with you.
Release him/her from the power of sin, death and darkness,
let him/her serve you as your child throughout his/her life
and finally arrive at home with you in heaven.
Hear us for the sake of Jesus Christ.

ITÄ-SUOMEN YLIOPISTO, TEOLOGIAN OSASTO

Läntisen teologian pääsykoe 3.6.2013

Ortodoksisen teologian pääsykoe 3.6.2013

Aineistokoe klo 13.00 – 14.50, kysymykset

Kysymykset ovat samat läntiseen teologiaan ja ortodoksiseen teologiaan hakeville

Vastaa aineistokokeen tekstien ja muistiinpanojesi perusteella seuraaviin kysymyksiin (1 - 2).

Vastaa täydellisillä suomen kielen virkkeillä. Vastausaikaa on 55 minuuttia.

Aineistokokeen suomenkielinen teksti

1. Pentti Lempiäisen ja Matti Sidoroffin teksteissä kuvaillaan kastetoimitusta. *Miten Jumalan pelastavan voiman ja häntä vastustavien pahojen voimien välinen taistelu heidän mukaansa ilmenee kastetoimituksen käytänteissä ja merkityksessä?*

Vastauksesi saa olla enintään 2 sivua. Vastauksesta saa enintään 14 pistettä.

Aineistokokeen englanninkielinen teksti

2. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkokäsikirjassa on erityinen kaava pienen lapsen kastamiseksi. Toimituksen yhteydessä pappi valitsee useasta vaihtoehdosta rukouksen kastettavan puolesta. Aineistokokeen englanninkielisessä aineistossa oli neljä vaihtoehtoista rukousta. *Kuvaile, miten niissä ilmaistaan Pyhän Hengen toiminta kastettavan lapsen elämässä.*

Vastauksesi saa olla enintään 2 sivua. Vastauksesta saa enintään 14 pistettä.

Aineistokokeen vastauksista voi siis saada yhteensä 28 pistettä. Valintakelpoiseksi tullakseen hakijan tulee saada aineistokokeesta vähintään 6 pistettä (suomenkielisestä osiosta vähintään 3 pistettä ja englanninkielisestä osiosta vähintään 3 pistettä).

ARVIOINTIKRITEERIT

Aineistokokeen suomenkielinen teksti:

Vastauksessa saa yhden pisteen kustakin mainitusta asiasta, joka kuvaa Jumalan ja häntä vastustavien pahojen voimien välistä taistelua kastetoimitukseen liittyvissä teksteissä. Muuten ansiokkaassa vastauksessa kymmenellä tekijällä voi saada osiosta täydet pisteet. Teksteistä löytyvät seuraavat kysymykseen liittyvät teemat:

1. *Valon kantajaksi nimetyn enkelin lankeaminen ja kosminen henkivaltojen taistelu*
2. *Kirkon Herran taistelun voitto Golgatalla*
3. *Pahan hengen poisajaminen, eksorkismi, kastetoimituksessa*
4. *Kastetoimituksessa saatanasta luopuminen*
5. *Kastetoimituksessa Kristukseen liittyminen*
6. *Kummin toiminta kasteessa lapsen puolesta taistelussa pahaan vastaan*
7. *Kastetoimituksessa ihmisen siirtyminen uuteen valtapiiriin, pimeyden vallasta Kristukselle kuuluvaksi*
8. *Kastetoimituksessa kiusaajaa kohti puhaltaminen*
9. *Kastetoimituksessa uskontunnustukseen sitoutuminen*
10. *Kasteessa lapsi tulee osalliseksi syntien anteeksisaamisesta*
11. *Kasteessa pelastustyön hyväksi lukeminen ja omistaminen*
12. *Kasteessa ihminen synteineen ristiinnaulitaan ja tilalle nousee uusi ihminen*
13. *Ihminen saa kasteessa Pyhän Hengen, joka on välttämätön taistelussa pahaan vastaan*
14. *Kaste on alku uuteen elämään, jolloin taistelussa ollaan Jumalan puolella*
15. *Kasteessa ihminen saa osakseen pelastuksen koko täyteydessään*
16. *Kaste merkitsee uudestisyntymistä, jolloin hän siirtyy pimeyden valtapiiristä valkeuteen*

Aineistokokeen englanninkielinen teksti

Vastauksessa saa **kaksi pistettä** kustakin mainitusta asiasta, joka kuvaa Pyhän Hengen toimintaa kastettavan lapsen elämässä. Seitsemällä oikealla maininnalla saa osiosta täydet pisteet. Teksteistä löytyvät seuraavat kysymykseen liittyvät teemat:

1. *Pyhä Henki elää, toimii ja vaikuttaa lapsessa*
2. *Uskossa kasvaminen*
3. *Rakkaudessa kasvaminen*
4. *Pelastuksesta osalliseksi tuleminen*
5. *Jeesus on Pyhän Hengen kautta kristityn elämässä joka päivä*
6. *Ikuisen valtakunnan perijäksi tuleminen*
7. *Pyhän Hengen johdatuksessa oleminen*
8. *Uudestisyntyminen*
9. *Kasvaminen Jeesuksen opetuslapsena*